

Johanna Jadstrand
010-473 58 49
Fredrik Malmberg
010-473 50 00

Till
Utbildningsdepartementet

Svar på remiss gällande En annan möjlighet till särskilt stöd - Reglering av kommunala resursskolor (SOU 2020:42)

Generella synpunkter

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker utredningens förslag och delar de bedömningar som görs. Specialpedagogiska skolmyndigheten är positiv till att utredningen tar ett tydligt avstamp i rättighetsperspektivet med utgångspunkt i både FN:s konvention om barnets rättigheter och i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. I de bedömningar som görs och i de förslag som lämnas hade dock rättighetsperspektivet kunnat synliggöras i högre grad.

Vi instämmer i utredningens bedömning att det är viktigt att säkerställa att möjligheterna att ge bra stöd inom ramen för de ordinarie klasserna inte försämras som en konsekvens av att resursskolorna stärks. Det är också viktigt att säkerställa att resursskolorna håller god kvalitet.

Specialpedagogiska skolmyndigheten instämmer i utredningens konstaterande om att det saknas statistik kring elever med funktionsnedsättning. Att inte veta om eller hur olika skolpolitiska beslut påverkar elever med funktionsnedsättning är problematiskt på många sätt. Att målgruppernas behov osynliggörs leder till okunskap om hur funktionsrätten ska tillgodoseas.

Med tanke på att tillgången till offentlig skolstatistik för närvarande är begränsad, vill Specialpedagogiska skolmyndigheten också påpeka att avsaknaden av statistik kommer försvåra möjligheterna att, på lokal nivå, följa upp hur det går för elever i behov av stöd. Därmed försvåras även möjligheterna för Specialpedagogiska skolmyndigheten att arbeta främjande och uppsökande mot huvudmän och skolor i behov av stöd.

Bedömning 4.1

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar bedömningen med följande kommentar. Specialpedagogiska skolmyndigheten instämmer i utredningens slutsats att den befintliga lagstiftningen ger ett betydande utrymme för flexibla

lösningar vad gäller gruppindelning av elever i behov av särskilt stöd. Det bör betonas att alla former av pedagogiska stödinsatser i lärmiljön även fortsättningsvis ska vara prövade och andra möjligheter uttömda innan beslut tas om placering i särskild undervisningsgrupp. Det är också av stor vikt att det i särskilda undervisningsgrupper finns behöriga lärare som utöver undervisning bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete företrädesvis tillsammans med elevhälsan. Specialpedagogiska skolmyndighetens erfarenhet är att skolor tolkar reglerna om placering i särskild undervisningsgrupp olika. Det är därför önskvärt att det tas fram tydligare riktlinjer. Inspektion av verksamheten behöver göras kontinuerligt för att säkerställa verksamhetens kvalitet. Det är av största vikt att verksamheten har kvalificerade lärare med behörighet som ansvarar, undervisar och möter elevernas behov i särskild undervisningsgrupp.

Förslag 4.2 och 4.2.1

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslagen med följande kommentarer. Elever med funktionsnedsättning är en heterogen grupp, precis som befolkningen i övrigt. Det innebär att behoven av stöd är väsentligt olika. Det innebär också att skolan behöver utreda och skapa olika lösningar. För att möta olika behov kan det ske delvis eller helt i den egna klassen, i särskild undervisningsgrupp eller i resursskolor.

Det är viktigt att ha barnets bästa i främsta rummet då en ny skolplacering är aktuell. Det är alltid ett stort ingrepp i en elevs liv när den kända lärmiljön förändras, även om den innebär stora utmaningar. Konsekvenser av placeringen behöver också vara begripliga för eleven och elevens röst måste beaktas i frågan om placeringen.

Specialpedagogiska skolmyndigheten bedömer att det är av stor vikt att placering av en elev i resursskola föregås av en gedigen pedagogisk utredning som kartlägger elevens förutsättningar men också de anpassningar som tidigare erbjudits. Vid brister i utredningsförfarandet finns det en risk att frågan om skolans stöd och anpassningar i tillräcklig grad gett det stöd som behövs förbises. En resursskola får inte innebära att anpassningar och särskilt stöd i den ordinarie verksamheten inte erbjuds i tillräcklig omfattning. Utredningen måste säkerställa att den egna skolan i första hand har tillgodosett elevens behov, och att svårigheter inte handlar om skolans brister i att möta elevers olikheter.

Specialpedagogiska skolmyndigheten vill särskilt betona vikten av att kvaliteten i utbildningen på resursskolorna säkerställs. För att eleverna verkligen ska få det stöd som är anledningen till placeringen är det av allra största vikt att det finns hög kompetens och behörig personal som arbetar vid resursskolorna.

Specialpedagogiska skolmyndigheten understryker vikten av verksamheternas systematiska kvalitetsarbete men också att det finns reglerat hur dessa verksamheter följs upp och kvalitetsgranskas för att främja förutsättningar för en likvärdig utbildning.

Specialpedagogiska skolmyndigheten ser ett behov av att tydliggöra skrivningen kring vem som ansöker till resursskola. Är det kommunen, rektor eller vårdnadshavare som söker? Otydlighet på denna punkt riskerar att leda till bristande likvärdighet över landet och svårigheter att följa upp placering i resursskola samt att utvärdera nationellt.

Specialpedagogiska skolmyndigheten vill också särskilt lyfta vikten av att placering av en elev i resursskola följs upp och omprövas kontinuerligt. Det behövs också en plan för hur återgången till en ordinarie skola ska gå till. Specialpedagogiska skolmyndigheten ser en risk för att elever som placeras i en resursskola kan hamna i ett sämre läge än andra elever om skollagens regler om placering, rätt att gå kvar i en viss skola eller att elever ska ha nära till skolan inte ska gälla.

Utredningens sammantagna bild är att efterfrågan på platser i resursskolor överstiger tillgången (s. 80). Specialpedagogiska skolmyndigheten saknar ett resonemang i betänkandet om hur resursskolorna ska kunna möta den efterfrågan som finns. Elever som har utretts och konstaterats ha behov av en placering i resursskola ska inte ställas i kö, det främjar inte motivationen att hamna ”i väntan på” d.v.s. i limbo. Utredningen adresserar inte hur det ska lösas på ett rättssäkert sätt om det finns fler elever i behov av resursskola än det finns platser i kommunen. Kommuner väljer också om de ska ha eller etablera resursskolor. I en kommun där det inte finns någon resursskola och där skolans utredning visar att resursskola är barnets bästa behöver det leda till en regional samverkan. Interkommunala och regionala lösningar behöver utredas.

Specialpedagogiska skolmyndigheten anser att det är viktigt att en elev som bedöms ha behov av placering i en resursskola inte hindras i praktiken. Det behöver t.ex. säkerställas att begränsningar i rätten till skolskjuts inte innebär att en elev som placerats i en resursskola inte kan utnyttja stödet.

Förslag 4.4

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget med följande kommentar. Specialpedagogiska skolmyndigheten ser positivt på ett samverkansuppdrag med Skolverket kring stöd för tillämpningen av bestämmelserna om tilläggsbelopp. Specialpedagogiska skolmyndigheten delar utredningens erfarenhet att kommuner gör väldigt olika bedömningar av vilka skolor som ska få tilläggsbelopp för elever i behov av omfattande stöd. För att öka

likvärdigheten nationellt finns det behov av att förtydliga och definiera bestämmelserna. Specialpedagogiska skolmyndigheten ser också ett behov av att se över reglerna om tilläggsbelopp.

Bedömning 4.4

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar bedömningen med följande kommentar. Specialpedagogiska skolmyndigheten ser positivt på insamling av denna statistik som ger stöd för uppföljningar och utvecklingsbehov i ett nationellt perspektiv.

Förslag 5.3

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget med följande kommentar. Det är positivt med en lång övergångstid med hänsyn till den rådande bristen på behöriga lärare.

Förslag 6.1

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget med följande kommentar. Det är positivt med en skyndsam implementering.

För Specialpedagogiska skolmyndigheten

Fredrik Malmberg

Generaldirektör

Sakkunniga har i detta ärende varit Eva Andersson, Emelie Cramér-Wolrath, Lena Hammar, Tarja Kalnins, Magnus Lennartsson, Peter Lindgren, Pia Persson, Linda Petersson och Lena Samuelsson Föredragande har varit Johanna Jadstrand.